

STARY WOŁOMIN NA FOTOGRAFIACH

Jednodniówka wydana z okazji jubileuszu
publikacji Rocznika Wołomińskiego

Obchód 15-VIII w Wołominie.

W poprzednim numerze Głosu Wołomina podaliśmy wzmiankę i utworzeniu się Komitetu budowy pomnika - dziś jesteśmy w stanie poinformować społeczeństwo o programie całej uroczystości. Myśl wzniesienia pomnika w Wołominie powstała w szczupłym gronie. PP.: Cymer, Bolinski, Wyrzykowski i Wydmański. Inicjatorowie w zaproszeniu na zebranie organizacyjne mówili: w dniu 15 sierpnia

b. r. upływa 10 lat od tej chwili kiedy Naród Polski wykonując genialny plan strategiczny swego Wodza. rozpoczął wypędzać bolszewików z zajętych połaci kraju. Miasto nasze było jedną z czołowych pozycji przy obronie Stolicy. Uważamy więc, że wzniesienie pomnika obelisku ku czci tych co bezpośrednio czy pośrednio przyjmowali udział w walce Narodu w sierpniowych dniach

1920 roku, jest wskazane i jako dowód naszej pamięci i jako uprzedzienie tych ciężkich chwil przyszłym pokoleniom. Proponujemy, żeby pomnik stanął wspólną wyteżoną pracą wszystkich obywateli m. „Wołomina”. Zebranie organizacyjne uznało racjonalność projektu i na wakosek P. P. Czajkowskiego, Bartoszewskiego i Sztompkego postanowiono zaprosić przedstawicieli wszystkich miejscowych organizacji do założenia komitetu budowy. W. dniu 20 lipca b. r. odbyło się pierwsze zienie na którym zapadła uchwała o istotności budowy. Wybór zarządu komitetu dały rezultat: Prezes pan Nasfeter, Wice-Prezes - Pan Pułkownik Szemiot członkowie zarządu Panowie Cymer Bartoszewski, Tejblum. Wyłoniły się cztery sekcje: uroczystościowa z p. Czajkowskim na czele; budowy - z p. Sztompke na czele; finansowa z p. Modrzewskim i kontrolą z p. Donde na czele, Sekretarjat objął p. Różanowski. W ten sposób powstał komitet, który ujął w swe ręce całość obchodu 15 sierpnia w

naszym mieście. Projekt pomnika jaki się buduje, wykonał p. Dobrzański Zwrócono się do ludzi dobrej woli o materiał budowlany, pomoc funduszową i t. d. - listę tych osób zamieścimy po odsłonięciu pomnika, łącznie ze sprawozdaniem komisji rewizyjnej. Sam przebieg uroczystości będzie miał przebieg następujący: Dnia 14 sierpnia b. r. godz. 20. Koncert orkiestry na skwerku kolejowym przy dworcu. godz. 20.45. Orkiestra odegra. Hymn Narodowy w tym samym czasie odbędzie się podniesienie chorągwi. Dnia 15 sierpnia b. r. godziny ranne. Nabożeństwa w kościele, cerkwi i synagodze. Godz. 13. Zbiórka organizacji ze sztandarami na placu Górnośląskim, skąd przemarsz pod Pomnik, Godz. 14. Uroczyste odsłonięcie pomnika. Przemówienia. Przekazanie pomnika Miastu. Godz. 16. Akademje w salach Kina Oaza i Weneda: Godz. 18 - 20. Koncert na skwerku przy pomniku. 20. 45. Opuszczenie chorągwi. Hymn Narodowy. Zakończenie uroczystości.

Poświęcenie sztandaru cechu rzeźnicko-wędliniarskiego w Wołominie

W 1927 roku dzięki inicjatywie p. p. St. Krzyżanowskiego. M. Polneckiego i E. Rynzerta zawiązany został w Wołominie cech rzeźnicko wędliniarski Obecnie wspomniany cech liczy 27 członków na terenie Wołomina i Tuszczu. W dniu 15 b. m. odbyła się uroczystość

poświęcenia sztandaru wyżej wymienionego cechu, na którą przybyło 8 cechów rzeźnicko wędliniarskich z terenu województwa warszawskiego. Po uroczystym nabożeństwie w miejscowym kościele wszystkie cechy istniejące na terenie m. Wołomina oraz przybyłe z

województwa warszawskiego zebrały się na rynku gdzie dokonano aktu wbijania gwoździ. Chrestnymi rodzicami byli p. Helena Nasfeterowa p. starosta radzymiński Graff oraz p. St. Domańska i Stefan Nasfeter. Po przyjęciu raportu przez starostę Graffa od komendanta miejsco-

wej straży ochotniczej i defiladzie takowej, zaproszeni goście udali się do domu ludowego gdzie odbyło się zebranie, podczas którego wygłoszono szereg toastów. Wśród miłej pogawędki przepędzono parę godzin omawiając różne sprawy na czasie.

Rubryka sportowa.

W roku 1923, miejscowa młodzież harcerska dała inicjatywę założenia na terenie m. Wołomina organizacji sportowej: powstał więc staraniem starszych harcerzy pierwszy klub sportowy pod nazwą „Huragan”. Założycielami formalnymi klubu są: b. burmistrz Czajkowski Mieczysław, adwokat Kempniński Antoni, dr. Czapliski Stanisław i p. Rydecki Stanisław. K. S. „Huragan” jest najstarszym klubem na tutejszym terenie, grupujący w sobie młodzież sportową całego

Wołomina, posiada około 100 członków. W nieco późniejszym czasie zorganizowały się jeszcze dwa kluby K. S. „Olimpia” i R. K. S. „Sila”, Pierwszy z tych zgrupował w sobie młodzież żydowską drugi młodzież robotniczą (C. K. W.). Przewodzącą wolę odgrywa jednak K. S. „Huragan”. Przez dłuższy okres czasu tutejsza młodzież sportowa zmuszona była borykać się z trudnymi warunkami pracy. Brak funduszy, odpowiednich boisk sportowych a wreszcie małe zainteresowanie się społeczeństwa, hamowało rozwój pożytecznych placówek.

Huta „Praca”

W 1913, a więc w przeddzień wybuchu wielkiej wojny, grono pracowników przemysłu szklanego z ks. kanonikiem, Ant. Zagańczykiem na czele wraz ze szczupłą garstką osób ze społeczeństwa w Wołominie przystąpiło do założenia w tej

miejsowości huty. Specjalnością wytwórni było szkło apteczne, ekspedycyjne, perfumeryjne i t. d. Interes począł rozwijać się b. pomyślnie a wyroby huty znalazły sobie rynki zbytu aż w Konstantynopolu i Wiedniu.

W r. 1924 huta została przemianowana na Spółkę ograniczoną odpowiedzialnością. Wojna i kryzys dzisiejszy dotkliwie dały się odczuć Pracy. 330 pracown. pozostało obecnie 120. Huta wyrabia butelki dla Państw. Monopolu Spiryt. lecz z powodu skupu przez

Monopol butelek już używanych produkcja nie rozwija się w odpowiednim tempie. Trudne warunki nie zrażają jednak Zarządu, który energicznie stara się o nowe rynki zbytu: wspólna praca: Zarządu i personelu fabrycznego zapewne osiągną cel pożądaną.

Wołomin. (Szkic monograficzny)

W odległości 18-tu kim. od Warszawy, przy linii kolejowej Warszawa-Wilno, a 9 klm, od pow. miasta Radzymina, na przestrzeni około 1700 ha, rozciąga się Wołomin, niegdyś osada, a już za czasów okupacji niemieckiej - miasto Przyjezdny po wyjściu z wagonu znajduje się na peronie dworca, budynku szablonoego, wewnątrz jednak dość obszernego i wygodnego przestronną poczekalnią letnią. Z drugiej strony dworca, rozciąga się obszerny podjazd i ciągnie się na długiej linii wzdłuż głównej arterji miasta świeżo założony i zadrzewiony skwer, w przyszłości park wołomiński. Gospodarkę miejską prowadzi Magistrat w osobie burmistrza i 3-ch ławników, przy udziale Rady Miejskiej. Z instytucji posiada Wołomin: Kościół, Urząd poczt. Telegraf, Urząd rozjemczy Sąd powiatowy, posterunek policji. Z zakładów przemysłowych czynne

są obecnie: elektrownia miejska, 2 huty szklane, 2 fabryki łózek i odlewnia żelaza, 2 garbarnie, 2 fabr. wód gazowych, 2 wytwórnie trykotaży; i 426 zakładów handlowych przy 18.000 mieszkańców, i jedyny hotel „Polonja”. W okolicy bliższej i dalszej liczne cegielnie. Z przedsiębiorstw rozrywkowych istnieją 2 kina Wołomin-miasto przedstawia się dość schludnie i sympatycznie, z wieloma nawet przebłyskami... wielkomiejskiej elegancji. Sporo, nawet bocznych ulic, posiada staranne zadrzewienie, niezłe chodniki i oświetlenie. Za torem kolejowym, nawprost dworca znajduje się kolejka konna, łącząca Wołomin z osiedlami w kierunku Zenonowa, ma być ona z czasem przedłużona do Annapola. W tej stronie również, na tak zw. Wołominku i Sławku, spotyka się liczne wille, stale przez rok cały zamieszkałe i letniska.

Jeden dzionek w Wołominie. Z notatnika podmiejskiego turysty.

Z Warszawy na drugi brzeg Wisły tramwajem lub taksówką komunikacja łatwa i wygodna. Dworzec Wileński. Ach! ten „dworzec”! Nazwa pompatyczna, wspaniała! A sam obiekt? Buda, prowizorycznie sklecona, na zagładę w niedalekiej przyszłości skazana, ma swój specyficzny wygląd i swoje specyficzne „porządki”! Np. w czasie największego porannego ruchu dalekobieżnych i podmiejskich pociągów, czere-da krzykliwych bab, uzbrojona w kubły z wodą, kubki i miotły, zabiera się do zmiatania, lejąc nie tyle po podłodze, ile po obuwiu i szatach zgromadzonych w poczekalniach pasażerów. Tęgo rodzaju „przyjęcie” na Dworcu Głównym w Warszawie nigdy cię nie

spotyka. To też wielce zadowolony jesteś, gdy z tej brudno-hałaśliwej budy wydostajesz się na peron; tu panuje już

rygor i porządek prawdziwie kolejowy, a na pociąg do Wołomina nie czekasz długo: oprócz często krążących pociągów miejscowych, zatrzymują się na tej stacji wszystkie podmiejskie i niektóre z dalekobieżnych (przejazd droższy). Po wyruszeniu z Pragi niespełna w pół godziny jesteś u celu podróży. Tego, który odwiedza Wołomin dopiero po raz pierwszy, uderza w oczy po wyjściu z dworca miły widok: z jednej i drugiej strony podjazdu wzdłuż głównej ulicy rozpostarł się zieleniejący swą wiosenną świeżością skwer. Prawdziwy skwer! Z usypanymi miałem węglowym alejkami, przytulnymi ławeczkami, uczciwie opalikonany i ogrodzony. „Rok temu NAZAD – jak mnie objaśnia jeden ze stacjonowanych na stacji (ku utrapieniu przyjezdnych) pośredników parcelacyjnych – tego skweru nie było jeszcze wcale, a TERA jest!” Jest i wita przyjezdnych w progach miasta jako rzecznik dbałej i skrzętnej gospodarki, troszczącej się o estetyczny wygląd głównej arterii, któ-

rej ominąć nie może ani ten, który koleją do Wołomina przybywa, ani ten, który go opuszcza, nie mówiąc o miejscowej ludności, dla której świeżo powstały zieleniec jest miłym miejscem spaceru i odpoczynku. Gdy mówi się o estetyce, to cały Wołomin w ogóle, przyznać należy bez zastrzeżeń, wywołuje wrażenie wielce schludnego ludzkiego osiedla, którego mieszkańcy, wraz z odpowiednimi władzami na czele, miłują porządek i dbają o wygląd zewnętrzny swoich domostw i podwórz. Większość ulic wybrukowana, wyposażona w uczciwe chodniki, z zapadnięciem nocnego mroku oświetlona, utworzona jest ze zbiorowiska kamienic i dworków schludnych. W podwórzach ich nie znajdziesz brudów, a nawet i DWUZEROWE ubikacje, gościnnie dla przybywającego otwarte, nie zioną ohydny powietrzem, czem pochwalić się mogą ZERA w stolicy, w wielu jej kamienicach, a zwłaszcza na peryferiach.

D. n.

U W A G A !

Przeczytaj!

Kto chce się przekonać ze smakoszków o prawdziwości to niech każdy przyjdzie do

NOWO - OTWORZONEJ
w WOŁOMINIE. przy ul. OGRODOWEJ Nr 1.

KAWIARNI

przez znanego kuchmistrza warszawskiego Antoniego STASIKOWSKIEGO

w której są wydawane codziennie

Wykwintne i smaczne OBIADY

jak również ŚNIADANIA, KOLACJE, PORCJOWE DANIA.

Kawa. Napoje. Lody wyśmienite. Ciastka.

TANIOŚĆ i DOBROĆ KONSUMCJI TO JEST UDOGODNIENIE
DLA RODZIN PRZEBYWAJĄCYCH NA LETNISKU

Prosimy przyjść i przekonać się!

RADA RODZIELSKA

przy Gimnazjum im. dr. med. J. Sikorskiego w Wołominie

zaprasza na wesołą

ZABAWĘ TANECZNĄ

która odbędzie się dn. 12. X. b r. w sali Straży Pożarnej

Początek o godz. 20 - tej

Bilet wejścia 50 zł.

Niespodzianki

Bufet wspaniale zaopatrzony

Dochód przeznaczony na stypendia dla niezamożnej młodzieży naszego Gimnazjum.

Rada Rodzicielska

Zmiany w straży.

Po wspomnianym okresie 25 lat egzystencji Straży rozpoczął się nowy okres, który prowadzi organizację do poziomu niezbędnego w mieście o 18000 mieszkańców, a to dzięki trafnemu wyborowi na prezesa druha Bronisława Lipskiego i dobrze dobranemu przez niego Zarządowi w skład którego weszli:

T. Ostojki	}	jako v. prezesa
W. Wydmański		
S. Balkiewicz		sekretarz
J. Szulich		gospodarz
F. Tomaszewski	}	skarbnik
F. Koprowicz		

Od tego czasu rozpoczął się pęd ku motoryzacji Straży. Sprzęt przeciwpożarowy zaczął szybko powiększać się. Nabyto motopompę, 150 mtr. węża gumowanego, w końcu nabyto najpotrzebniejszy i dawno pożądany samochód -wóz rekwizytowy (pogotowie) z całkowitym uzbrojeniem. Do zaopatrzenia Straży w samochód h. wydatnie przyczynił się Naczelnik Straży druh Ostojki Teodor, który w roku 1937 zmuszony był opuścić Straż, na jego miejsce wszedł z wyboru druh W. Zalewski.

